

POLITISK PROGRAM

2023–2025

Tema: Demokrati, verdier og
menneskerettigheter

Vedtatt på Landsmøtet, 22.–23. April 2023

Om Europeisk Ungdom

Europeisk Ungdom er for et aktivt norsk medlemskap i Den Europeiske Union. Vi arbeider for et samlet Europa der demokratiske land inngår forpliktende samarbeid for å løse felles utfordringer. Organisasjonen vil sette EU og Norges forhold til EU på dagsorden i Norge.

Om programmet

Hvis EU skal lykkes er det avgjørende at EU følger sine grunnverdier. Derfor tar dette programmet for seg det som EU-samarbeidet i bunn og grunn bygger på: Demokrati, verdier og menneskerettigheter. Så hvordan kan det europeiske demokratiet styrkes? Hva er EUs felles verdigrunnlag, og hvilken betydning har dette for våre liv? Og hvordan kan EU stå opp for demokratiet i en tid hvor demokrati og menneskerettigheter blir utfordret i stadig flere land?

Innholdsfortegnelse

Politisk program.....	0
Om Europeisk Ungdom.....	1
Om programmet.....	1
Ordforklaringer	3
1.0 Innledning.....	4
2.0 Norsk deltakelse	4
2.1 EØS-avtalen	5
2.2 Schengen	7
2.3 Euro og valutaunion	8
3.0 Europeiske verdier	9
3.1 Rettsstat	10
3.2 Ytringsfrihet	11
3.3 Likestilling.....	12
3.4 Skeives rettigheter.....	13
3.5 Internasjonal solidaritet	14
3.6 Utsatte minoriteter	15
4.0 Demokrati i Europa	16
4.1 Krav til medlemsland	16
4.2 Naboland	17
4.3 Ukraina.....	18
5.0 EUs institusjonelle struktur	19
6.0 Europeisk forsvarspolitik.....	21
7.0 Energikrisen – grønn omstilling.....	22
8.0 EUs rolle i verden	23

Ordforklaringer

AU: Den afrikanske union

Det europeiske råd: EUs toppmøter bestående av europeiske statsledere og EU76 presidentene.

Det indre marked: Et felles økonomisk marked mellom EU- og EØS-landene.

EFTA: Det europeiske frihandelsforbundet.

Erasmus: EUs sektorprogram for utdanning, praksis og ungdom.

EU: Den europeiske union.

Eurojust: Samarbeid mellom europeiske påtalemyndigheter for å hindre grov grenseoverskridende kriminalitet.

Europol: EUs byrå for politisamarbeid som bekjemper organisert kriminalitet og terrorisme.

Eurosur: Felleseuropeisk overvåkningssystem mellom EU- og Schengenlandene.

EKSF: Det europeiske kull- og stålfellesskap.

ENP: Den europeiske naboskapspolitikken.

EØS: Det europeiske økonomiske samarbeidsområde. Består av Norge, Island, Liechtenstein og EU-landene.

Frontex: Det europeiske grense- og kystvaksbyrå.

Horisont Europa: EUs sektorprogram for forskning og innovasjon.

Kommisjonen: Europakommisjonen/EU-kommisjonen

LIFE: EU-program for miljø- og klimatiltak.

Parlamentet: Europaparlamentet/EP/Det europeiske parlamentet.

Rådet: Rådet for Den europeiske union/Ministerrådet/Unionsrådet.

Schengen: Avtale som åpner de indre grensene mellom landene. EFTA-landene og de fleste EU-landene er med. Passkontroll erstattes. Felles yttergrenser.

1.0 Innledning

Den europeiske union er et fellesskap som fremmer fred, frihet, demokrati og solidaritet.

Bakteppet er den andre verdenskrig som la Europa i ruiner og drev millioner av mennesker på flukt. Europeiske ledere innså at den eneste måten å sikre varig fred og innbyggernes frihet på, var ved å inngå forpliktende samarbeid. Dette førte til opprettelsen av Europarådet i 1949 og Det europeiske kull- og stålfellesskapet i 1952. Siden den gang har samarbeidet utviklet seg, og helt sentralt i dag er EU.

Etter Berlinmurens fall i 1989 kunne et delt Europa endelig bli forent. Dette ledet til at flere land fra Øst-Europa søkte medlemskap. I 2004 fikk EU ti nye medlemsland under den store østutvidelsen, og styrket seg som solidaritetsprosjekt.

I dag består EU av 27 medlemsland som alle har særegen kultur, språk og nasjonale interesser. EU er et politisk samarbeid som gjør at europeere, uavhengig av bakgrunn, kan leve gode liv sammen.

Vår tids utfordringer kjenner ingen landegrenser. EU er ikke perfekt, men helt nødvendig hvis vi skal overkomme vår tids utfordringer innenfor saksfelt som klima, migrasjon, digitalisering og demokrati. Det er derfor klart at vi må styrke og forbedre EU-samarbeidet, og Norge må på sikt bli med i EU.

2.0 Norsk deltakelse

Takket være EØS, Schengen og en rekke andre avtaler har Norge mange av fordelene som EU-medlemskap gir. Selv om Norge ikke er med i EU, er Norge i høy grad integrert i EU-samarbeidet allerede. Dermed blir ikke overgangen så stor den dagen Norge blir medlem av EU.

Det er et demokratisk problem at Norge verken har folkevalgte, stemmerett eller særlig med innflytelse i EUs beslutningsorgan. Dette bidrar til at nordmenn føler seg maktesløse i møte med EU. Det er vanskelig å ivareta norske interesser når dette må gjøres gjennom lobbyvirksomhet. I tillegg møter norske bedrifter flere

handelsbarrierer enn svenske og danske bedrifter. Dette fører til at det blir mer krevende å produsere varer og tjenester i Norge.

EUs grunnverdier er nedfelt i traktatene: Respekt for menneskets verdighet, frihet, demokrati, likhet, rettsstat og respekt for menneskerettighetene. De europeiske samfunnene skal preges av mangfold, likebehandling, toleranse, rettferdighet og solidaritet. Norge bør ha disse verdiene i tankene når vi samarbeid med Europa.

EU er Norges desidert viktigste handelspartner, men ikke bare for handel er EU viktig. Det er viktig for fred, forsoning og det grønne skiftet. Så lenge Norge ikke er medlem av EU er vi tjent med å være tett på. Vi må sikre norske interesser i EU, samarbeide med dem og påvirke dem i den retningen vi mener er riktig.

Landbruk og fiskeri er viktig for Norge. Dette har vi drevet med i mange hundre år. Vi har et land som ikke egner seg godt til landbruk og vi er derfor avhengige av å legge til rette for landbruket vårt, også om vi blir medlemmer av EU. Det samme gjelder fiskeriet. Det er en viktig næring for Norge. For forsyningssikkerhetens skyld bør norsk fiskeri og landbruk ivaretas ved norsk EU-medlemskap.

Europeisk ungdom mener at:

- Den beste måten å ivare norske interesser på er ved å bli fullverdig medlem av EU.
- I forhandlingene om Norges medlemskap i EU skal norsk fiskeri og landbruk ivaretas.
- Regjeringen må føre en mer aktiv Europapolitikk.
- Norge bør ha en EU- og EØS-minister med ansvar for å sikre norske interesser i EU/EØS, samarbeid med EU/EØS og påvirkning av EU/EØS.
- Norge må legge til grunn EUs grunnverdier i vårt samarbeid med Europa.

2.1 EØS-avtalen

EØS-avtalen er Norges viktigste avtale med EU. Den ble fremforhandlet mellom EU og EFTA fra 1989 til 1992, med formål å gi land som ikke var medlem i EU tilgang til det indre markedet. Stortinget vedtok avtalen i 1992, og den trådte i kraft før

folkeavstemningen i 1994. Avtalen ble sett på som midlertidig, og skulle forenkle overgangen til EU-medlemskap. I 1995 ble EØS-landene Sverige, Finland og Østerrike medlem i EU, men Norge forble i EØS etter at et knapt flertall i folket sa nei til medlemskap. I ettertid er EØS-avtalen ansett som et nasjonalt kompromiss mellom ja- og nei-siden, da ingen fikk fullt gjennomslag for egen politikk.

EØS-avtalen gir oss markedstilgang til Europa. Avtalen er helt grunnleggende for norsk næringsliv siden den sikrer arbeidsplasser over hele landet. I tillegg til dette nyter nordmenn godt av bedre rettigheter og en rekke tjenester som følger med. For utenforland er det ingen holdepunkter for at det er realistisk å få bedre markedsadgang til EU enn gjennom EØS-avtalen.

EØS-avtalen kan bli sett på som udemokratisk ettersom den gir Norge liten påvirkningsmulighet. Avtalen er ensartet og dynamisk, som betyr at norsk lovverk hele tiden må holde tritt med EUs felles lovverk. Selv om det er en stor fordel for Norge å ha et harmonisert regelverk med EU, er det problematisk at Norge ikke deltar i utformingen av dette regelverket.

EØS-avtalen har vart mye lenger enn forventet, og er moden for utskiftning. Når EU utvikler seg, blir det stadig mer krevende for Norge å følge med, særlig fordi hoveddelen av EØS-avtalen er den samme som i 1992.

Byråfiseringen i EU illustrerer dette godt. Et EU-byrå er en selvstendig enhet som er tillagt oppgaver av teknisk, vitenskapelig eller forvaltningsmessig art for å bistå i arbeidet til EU og medlemslandene. Norge er allerede tilknyttet over 30 slike byråer. Byråene driver først og fremst med harmonisering og koordinering, men kan også ha oppgaver som innebærer suverenitetsavståelse fra medlemslandene. Spørsmålet om norsk tilknytning til EU-byråer gir opphav til stor debatt i Norge, for eksempel om energisamarbeid (ACER), jernbanesamarbeid (ERA) eller arbeidslivssamarbeid (ELA). EØS-avtalen kommer til kort fordi vi gjennom disse samarbeidene frasier oss beslutningsmyndighet. Løsningen er derfor norsk EU-medlemskap.

Norge bidrar til regional utvikling i Europa gjennom EØS-midlene. Europeisk Ungdom mener at tildelingen av disse midlene må følge objektive kriterier og komme det sivile

samfunn til gode. I tilfeller der mottakeren bryter med EUs verdier, må midlene holdes tilbake.

Regjeringen satte i 2022 ned et utvalg som skal utrede EØS-avtalen. De skal finne handlingsrommet i den og utrede hvilke erfaringer blant annet Storbritannia og Canada har hatt med ulike former for handelsavtaler med EU. Utvalget skal komme frem til hvordan EØS-avtalen påvirker Norge. Europeisk Ungdom mener derimot at det er grunnleggende feil at utvalget ikke har blitt satt til å utrede norsk EU medlemskap. Når man utreder handlingsrom og erfaringer med EØS, er det også naturlig å se hvilke fordeler, ulemper og muligheter vi kunne fått ut av et norsk EU medlemskap. Norge er tross alt allerede 75% medlemmer av EU, slik forrige NOU om EØS og Norges forhold til EU kom frem til.

Europeisk Ungdom mener at:

- Selv om EØS-avtalen er viktig for norske borgere er den udemokratisk, og kan derfor bare anses som en midlertidig løsning.
- EØS-avtalen er det beste alternativet i påvente av EU-medlemskap.
- Det i det regjeringsnedsatte EØS-utvalget skal utredes norsk EU225 medlemskap.
- EØS-utvalget skal utrede hvilke muligheter landbruks- og fiskerinæringen vil få som EU- og hvordan vi bes kan ivareta norske interesser
- Byråfiseringen i EU beviser at EØS-avtalen kommer til kort.
- Så lenge Norge er med i EØS-avtalen må EØS-midlene videreføres.
- Kravene for tildeling av EØS-midlene må i større grad brukes til å ivareta menneskerettigheter, klimakamp og likestillingsarbeid.
- Norge skal bidra aktivt i EUs arbeid for et tryggere arbeidsliv.

2.2 Schengen

Norge er en del av Schengen-avtalen som består av EFTA-landene og 22 av EU landene. Schengen-avtalen bidrar til å oppfylle prinsippet om fri bevegelse i Europa. Den interne grensekontrollen mellom disse landene er opphevet slik at innbyggerne ikke lenger møter på en passkontroll ved hver grensepassering. Schengen-landene

deler en felles yttergrense. Eksempler på dette er Norges grense mot Russland og Hellas sin grense mot Tyrkia. Schengen-landene har et felles ansvar for å sikre yttergrensene. Europeisk Ungdom mener at Frontex og Eurosur må styrkes slik at man kan sikre trygge, ordnede og verdige forhold ved yttergrensene. Europol og Eurojust er av avgjørende betydning for å ivareta og styrke den indre sikkerheten, ved å bekjempe organisert kriminalitet og terror.

Europeisk Ungdom mener at:

- Schengen-landenes grensekontroll må skje i tråd med menneskerettighetene og EUs grunnverdier.
- Frontex og Eurosur må styrkes slik at man kan sikre trygge, ordnede og verdige forhold ved yttergrensene.
- Det europeiske grensesamarbeidet må styrkes.
- Norsk deltakelse i Frontex, Eurosur, Europol og Eurojust må videreføres.
- Det må jobbes for et felles europeisk asylsystem som forsvaret asylretten og skaper en rettferdig og rasjonell fordelingsnøkkel for asylsøkere på europeiske grenser.

2.3 Euro og valutaunion

EUs traktater stiller krav om at alle nye medlemsland på sikt må innføre euro når landet oppfyller kriteriene for å delta i EUs valutaunion. Per dags dato har tjue medlemsland innført euro etter eget ønske. Syv medlemsland har beholdt sine nasjonale valutaer, deriblant Sverige og Danmark.

Europeisk Ungdom anerkjenner at det er både fordeler og ulemper ved å innføre euro i Norge og at det er stor takhøyde for ulike syn på dette i organisasjonen. Euroen vil gjøre hverdagen mer forutsigbar for folk flest, norske bedrifter og utenlandske investorer. Vi mener at Norge på sikt bør innføre euro, og at dette må være demokratisk forankret i befolkningen.

Europeisk Ungdom mener at:

- Norge på sikt bør bli et fullverdig medlem av eurosone og innføre euro.

- Norske utenlandsstudenter i Europa skal få utbetalt studiestøtten i euro.

3.0 Europeiske verdier

EUs grunnverdier er nedfelt i traktatene: Respekt for menneskets verdighet, frihet, demokrati, likhet, rettsstat og respekt for menneskerettighetene. De europeiske samfunnene skal preges av mangfold, likebehandling, toleranse, rettferdighet og solidaritet. Disse verdiene er forankret i Lisboa-traktaten og EUs charter om grunnleggende rettigheter. I dag er det flere trusler mot disse verdiene, både innenfra og utenfra.

Brexit har ført til at det europeiske samholdet er svekket mellom EU-landene og Storbritannia. Det er likevel verdt å nevne at oppslutningen om EU faktisk har økt i de resterende medlemslandene. Den illiberale utviklingen i EU-land som Polen og Ungarn utfordrer verdiene EU er tuftet på, og setter hele samarbeidet i fare ved å undergrave de felleseuropeiske domstolene. Det er dessuten helt nødvendig at europeiske borgere har tillit til EUs handlekraftighet. EU må være i stand til å løse utfordringene som oppstår.

Utenfra blir EUs verdier utfordret av autoritære krefter og manglende lovverk i møte med globalisering og den digitale revolusjonen. Autoritære regimers økonomiske framgang viser at demokrati og menneskerettigheter ikke henger sammen med økonomisk vekst. Eksempelvis kan Kinas voldsomme vekstperiode inspirere mindre utviklede land til å utvikle autoritære styresett framfor demokrati og menneskerettigheter.

Den teknologiske utviklingen går så raskt at demokratiske lovgivere ikke klarer å holde tritt. Vi er midt inne i en digital revolusjon som endrer livene våre radikalt. Den digitale hverdagen byr på mange fordeler, men også nye utfordringer knyttet til overvåking, kunstig intelligens, personvern, internettensensur og sikkerhet.

Neglisjeringen av moderne, grenseoverskridende utfordringer kan føre til falske nyheter, tap av tillit og flere konspirasjonsteorier. For å sikre frihet og trygghet sammen med den digitale framgangen er det viktig at disse utfordringene blir satt i fokus.

Slik andre demokratiske institusjoner har, bør EU også utvikle en felles grunnlov for medlemslandene. Slik kan vi sørge for at EUs medlemsland ikke kan bryte med grunnverdiene. Utviklingen i Ungarn og Polen er eksempler på hvorfor vi bør ha en felles europeisk grunnlov som ivaretar alle europeeres grunnleggende rettigheter. Vi kan ikke ha det slik at illiberale og autoritære regimer skal vokse frem innenfor EUs rammer.

Korrupsjon er heller ikke noe vi ønsker mer av. Den senere tiden har vi sett eksempler på korrupsjon blant politikere i EU. Dette undergrav EU som prosjekt, det svekker tillit og det bidrar til at skattepenger ikke havner der de skal. EU må derfor intensivere arbeidet mot korrupsjon i egne institusjoner.

Europeisk Ungdom mener at:

- EUs felles verdier må ligge til grunn for alt unionen foretar seg.
- EU må ivareta og fremme sine verdier både i og utenfor Europa.
- EU må i større grad innføre sanksjoner mot medlemsland som bryter med EUs verdisett.
- Kunnskapsnivået om EU sine grunnverdier må økes i Norge.
- Det må utarbeides en felles europeisk grunnlov som ivaretar EUs verdier, menneskerettigheter, rettsstat og demokrati.
- EU må intensivere arbeidet mot korrupsjon i egne institusjoner.
- Arbeide for tettere samarbeid og mer europeisk integrasjon.

3.1 Rettsstat

For at et land skal bli medlem av EU må det oppfylle Københavnkriteriene. Der stilles det blant annet krav om at landet skal være et velfungerende liberalt demokrati som bygger på rettsstatlige prinsipper. Det innebærer frie og rettferdige valg, fri og uavhengig presse, frie utdanningsinstitusjoner og uavhengige domstoler. Det har vist seg vanskelig å hindre at et liberalt demokrati blir bygget ned i land som allerede er medlem av EU til tross for at det bryter klart med EUs grunnverdier.

Europeisk ungdom mener at:

- EU skal innføre strengere sanksjoner mot medlemsland som bryter med EUs juridiske prinsipper.
- EU skal jobbe aktivt for å sikre at alle EU-land har et uavhengig rettsystem.

3.2 Ytringsfrihet

Ytringsfriheten står helt sentralt i ethvert demokratisk samfunn. For at denne friheten skal bli realisert trengs det frie og uavhengige medier som befolkningen har tillit til. Det må legges til rette for et opplyst offentlig ordskifte hvor enhver borger trygt kan komme med sine frie ytringer. Myndighetene kan bidra til dette ved å utvikle et utdanningssystem hvor elevene utvikler evnen til kritisk refleksjon. I tillegg bør myndighetene bidra til folkeopplysning og stille krav til utformingen av sosiale medier. Om pressen blir avhengig av privat finansiering kan dette bidra til å svekke den journalistiske integriteten og uavhengigheten. Finansierer selskaper eller privatpersoner pressen kan det fort føre til at den får politisk slagside. I kampen mot fake news og ubalanserte fremstillinger, samt påvirkningskampanjer fra fremme makter, bør EUs befolkning kunne stole på en uavhengig presse. En slik uavhengig presse kan vi legge til rette for etter den norske modellen for pressestøtte. I Norge sikrer pressestøtten at det skrives om det som skjer i små kommuner, fjerne fylker og gravgrendte strøk, og at det som skrives er uavhengig og balansert. Dette er viktig for demokratiet. En av grunnene til at valgoppslutningen i parlamentsvalget i EU er lav er at kunnskapen om EU er lav. Det samme gjelder nordmenns kritiske holdning til EU. EU er et stort og avansert system. Det er viktig at landene i EU opplyser sin befolkning om hvordan systemet fungerer. Det bør også myndighetene i Norge gjøre. Med en opplyst europeisk befolkning er vi i stand til å sammen ta veloverveide valg til det beste for alle.

Europeisk ungdom mener at:

- EU skal stille strengere krav til sosiale medier for å sikre et åpent og offentlig ordskifte.
- EU må bli mer tilgjengelig for innbyggerne gjennom bedre kommunikasjon, og enkel og oversiktlig tilgang til informasjon.

- EU bør jobbe for folkeopplysning til europeiske land om hvordan EU fungerer, etter modell av Folketingets EU-Opplysning i Danmark.
- Norske myndigheter bør drive med folkeopplysning om EU, også etter modell av Folketingets EU-Opplysning i Danmark.
- EU pressestøtte etter modell fra Norge.
- EU må jobbe for å ivareta ytringsfriheten i medlemsland der den er truet.
- Norske medier må styrke dekningen av aktuelle nyhetssaker av politisk, økonomisk, sosial og kulturell karakter i EU, EUs medlemsland og EUs naboland

3.3 Likestilling

Likestilling har vært et av EU sine nøkkelprinsipper helt siden Romtraktaten (1959) fastslo prinsippet om lik lønn for menn og kvinner. EU har forpliktet seg til å eliminere ulikheter og fremme likestilling. Likevel er situasjonen i EU ujevn ettersom fremgangen har stagnert eller til og med gått tilbake noen steder. Den årlige likestillingsindeksen som legges fram av det europeiske instituttet for likestilling (EIGE) viser i 2015 at det har blitt gjort veldig lite for å oppnå likestilling de siste 10årene.

Selv om feministiske bevegelser vokser, kan mangelen på forbedring knyttes til oppblomstringen av konservativ og autoritær populisme flere steder i vesten. Det er ikke blitt foreslått noe ny lovgivning som har som mål å forbedre kvinners rettigheter i EU siden 2008, noe som illustrerer det langsomme tempoet i EU. Det er først helt nylig at Ursula von der Leyen, EUs første kvinnelige Kommisjonspresident, har lagt fram en likestillingsstrategi for 2020-2025.

Istanbul-konvensjonen er den eneste konvensjonen om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner. Selv om EU signerte konvensjonen i 2017 er det flere europeiske land som kun har signert, men ikke ratifisert konvensjonen.

Sammenlignet med forskningen på menns helse, har det vært lite forskning på kvinnehelse. Sykdomsforløp og symptomer varierer mellom menn og kvinner, og det

er som regel menns symptomer og sykdomsforløp som er forsket på. Dette er feil, kvinner fortjener lik mulighet til behandling og diagnostisering som menn. Det finnes også sykdommer som er helt egne for kvinner, som det er forsket lite på. Derfor må det legges til rette for mer kvinnehelse i form av økonomiske midler og andre intensiver.

Europeisk Ungdom mener at:

- EU-landene skal lage handlingsplaner og jobbe for å nå målene lagt frem i EUs likestillingsstrategi for 2020-2025.
- EU skal fokusere på å styrke kvinners rettigheter.
- EU bør i større grad aktivt oppfordre andre europeiske land utenfor unionen til å signere Istanbul-konvensjonen.
- EU skal jobbe for mer forskning på kvinnehelse.

3.4 Skeives rettigheter

Arbeidet for rettighetene til skeive (LHBTQ+) er kommet langt i Norge og mange andre europeiske land. Dessverre opplever skeive en negativ utvikling i levekår og likebehandling mange steder. Europa gjør for lite for skeives rettigheter. Nå trengs det handling.

I Tyrkia blir skeive arrestert og forfulgt, i Polen uttrykker flere bekymring for økt vold fra politiet og i Brussel blir det rapportert om økende grad av diskriminering. Dette er et problem som må settes på dagsorden, fordi det handler om grunnleggende menneskerettigheter.

Det er særlig i Sentral- og Øst-Europa problemene utfolder seg. I Polen finnes over 90 såkalte "LHBT-frie" soner hvor kommuner og regioner har erklært at skeive ikke er velkomne og hvor all aktivitet som fremmer opplysning om eller støtte til skeive er forbudt. I Russland er det innført såkalte propagandalover som forbyr opplysning og informasjon om skeive og deres rettigheter til mindreårige. Lovene er gjennomgående svært diskriminerende overfor skeive. Vi mener at EU må være en garantist for skeives rettigheter, og at EU må reagere sterkere både når de brytes i EU

og i europeiske naboland. Det holder ikke at EU-parlamentet kommer med symbolpolitikk og erklærer at EU er en «LHBT-frihetssone».

Europeisk Ungdom mener at:

- EU må arbeide for økt kunnskap om skeive og deres rettigheter.
- EU må sikre skeives rettigheter i alle EU-land.
- EU må kutte støtten til myndighetene i LHBT-frie soner.
- EU må øke bevilgningene til LHBT+organisasjoner i land hvor LHBT-grupper er særlig utsatt.

3.5 Internasjonal solidaritet

EU er en global stormakt som spiller en viktig rolle som garantist og forkjemper for internasjonal solidaritet. EU må være sitt internasjonale ansvar bevisst. Det innebærer å føre en bærekraftig og solidarisk politikk som bidrar til økt levestandard og utvikling i land utenfor Europa.

EU-kommisjonen vedtok i 2015 å binde seg til FNs første bærekraftsmål om å utrydde fattigdom i løpet av 2030. I 2017 kom 53% av all økonomisk bistand fra EU, med om lag 76 milliarder euro, noe som gjorde EU til den største donoren globalt.

Selv om EU har lagt av store deler av budsjettet sitt til å gi økonomisk bistand, går mye av pengene til land som allerede er medlemmer av EU. Fortsatt er det slik at landene sør for Saharaørkenen og enkelte deler av Asia preges av ekstrem fattigdom, fravær av kritisk infrastruktur og har lavere deltakelse på det internasjonale marked. Allikevel har de bare mottatt 30% av EUs bistandsbudsjett.

For å sikre en lønnsom og effektiv bistandspolitikk, er det derfor viktig at det investeres i infrastruktur og gode handelsavtaler framfor bistand av rent økonomiske midler, slik at økonomisk underutviklede land har en mulighet til å komme seg inn på det internasjonale markedet, mens selvstendighet og innovasjon blir lagt til rette for i mottakerlandene. Det har Verdens handelsorganisasjon (WTO) satset på, med stiftelsen av Aid for Trade på Hong Kong Ministerial Conference i 2005. Der har de

gått ut med et mål om å løfte utviklingsland til høyere levestandard gjennom økonomiske handelsavtaler, satsing på infrastruktur og internasjonalt samarbeid.

Siden 2007, etter at EU tok del i prosjektet sammen med andre unioner globalt, har man sett betydelige resultater gjennom Aid for Trade. Gjennom fokus på å redusere avgifter for eksport og utbygging av effektiv infrastruktur, har mottakerland av Aid for Trade fått enda større mulighet til å delta på det internasjonale markedet. Resultater fra dette programmet, peker på at områdene sør for Saharaørkenen er blant områdene som har fått mest ut av programmet.

Europeisk Ungdom mener at:

- EU må videreutvikle og ta en enda mer aktiv rolle i Aid for Trade.
- EU må rette bistandspolitikken sin mot de mest utsatte delene av verden.
- EU må satse på bistand i form av handelsavtaler og utbygging av infrastruktur, fremfor rent økonomiske midler.
- EU må inngå jevnbyrdige partnerskap med land som er økonomisk underutviklet, blant annet ved å gi dem bedre markedstilgang og utvikle rettferdige handelsavtaler.

3.6 Utsatte minoriteter

Samtidig som vi ser radikalisering og ekstremisme i flere europeiske land, blir enkelte minoriteter mer utsatt. Europeisk Ungdom mener det at EU må stå opp for disse minoritetene når autoritære og illiberale krefter prøver å svekke deres rettigheter og frihet.

Europeisk Ungdom mener at:

- EU må styrke vern mot rasisme og diskriminering.
- EU må styrke rettighetene og forbedre helsehjelp til papirløse.
- EU må forsvare rettighetene til nasjonale minoriteter og urfolk.

4.0 Demokrati i Europa

Flertallet av landene i Europa er demokratiske, mens et fåtall er diktaturer. Noen av landene kan ses på som hybrider – de har både demokratiske og autoritære kjennetegn. EU har et ansvar for å styrke demokratiet i Europa, både i egne medlemsland og i europeiske land som ikke er medlem av EU.

EU er tuftet på demokrati og må derfor gå foran som et godt eksempel. Dette gjøres ved å stille krav til egne medlemsland og sikre at demokratiske prinsipper etterfølges i EUs organer. I et demokrati utgår makten fra folket. Det er folket som direkte eller indirekte har innflytelse over hvilke avgjørelser som blir tatt. EU må lytte til egen befolkning og bidra til at det europeiske folkestyret blir styrket.

Nærhetsprinsippet i EU handler om at beslutninger skal bli tatt så nært innbyggerne som mulig. Det betyr at avgjørelser som helst bør fattes i kommunestyret ikke skal avgjøres på EU-nivå. Når EU utøver sin myndighet må ikke dette skje på bekostning av andre styresmakter, som kommuner, staten eller FN, men i et samspill med disse.

Språkbarrieren gjør det krevende å skape en felles europeisk offentlighet og debatt. Derfor må EU legge til rette for at det sivile samfunn kan utvikle nye møteplasser på tvers av landegrensene. EUs tidligere konferanser om Europas framtid er et viktig bindeledd mellom EU og europeiske borgere. Ved hjelp av disse møteplassene kan europeiske borgere finne sammen og diskutere veien videre. For å sikre at alle europeere blir hørt bør konferansene avholdes i hele Europa, ikke bare i EU-landene.

Europeisk Ungdom mener at:

- Det sivile samfunn og EU sammen må arbeide for å styrke det europeiske folkestyret.
- Nærhetsprinsippet må tillegges mer vekt i EU.

4.1 Krav til medlemsland

De siste årene har demokratiet havnet under press flere steder i EU. Blant EU558 landene er det Polen og Ungarn som opplever kraftigst tilbakeslag, og de ville trolig

ikke oppfylt kriteriene for EU-medlemskap i dag. Ifølge Freedom House er ikke lenger Ungarn et demokrati, men et hybridregime. Selv om EU har satt i verk flere tiltak, haster det å gjøre mer for å snu den negative utviklingen.

I forbindelse med forhandlingene om nytt langtidsbudsjett sommeren 2020 ble EU564 lederne enige om at det skal innføres en rettsstatsmekanisme. Det skal årlig gjennomføres samtaler mellom medlemslandene og Kommisjonen, Parlamentet og Rådet. I tillegg skal nasjonale parlament, det sivile samfunn og andre aktører som har en interesse i å bli hørt involveres. Slik kan man identifisere mulige utfordringer og hindre at de oppstår eller utvikler seg. Samtalene gir grunnlag for en årlig rapport om rettsstatens tilstand i EU.

Det er positivt at EU utvikler en ny mekanisme for å sikre at medlemslandene opptrer i tråd med EUs grunnverdier. Denne mekanismen må være likt innrettet mot alle medlemsland, slik at den oppleves som balansert og rettferdig. Likevel er en slik mekanisme bare ett av flere verktøy for å ivareta demokratiet, og må ikke bli en hvilepute for EUs håndtering av den illiberale utviklingen som pågår.

Europeisk Ungdom mener at:

- Den nye rettsstatsmekanismen må stille strenge krav om at medlemsland som skal motta regionale overføringer i EU opptrer i tråd med EUs grunnverdier.
- EUs institusjoner må gjøre mer for å snu den illiberale utviklingen i medlemsland.

4.2 Naboland

EU er den viktigste demokratiske institusjonen i Europa, og skal bidra til demokrati, stabilitet og utvikling i egne nærområder. Den europeiske naboskapspolitikken (ENP) har som mål å knytte sterkere bånd mellom EU og unionens naboland i sør og øst, herunder også landene på Vest-Balkan. EU gir viktige bidrag for å styrke det sivile samfunn og den demokratiske utviklingen i disse landene, samt forberede potensielle kandidatland på et framtidig EU-medlemskap. Belarus har lenge vært regnet som

Europas siste diktatur, og er ikke omfattet av naboskapspolitikken. Høsten 2020 tok hundretusener av belarusere til gatene med krav om demokrati og frie valg.

Aleksandr Lukasjenko har styrt med jernhånd siden 1994, og tviholder på makten. EU må bidra til en fredelig maktovergang i Belarus slik at innbyggerne kan få leve i et demokrati med borgerrettigheter som de kjemper for.

Russland har fortsatt sin illiberale og autoritære utvikling. Etter den grusomme og folkerettsstridige invasjonen av Ukraina i februar 2022 har situasjonen i landet blitt verre. Det er enda vanskeligere å uttale seg kritisk mot regimet. Det har også blitt ulovlig å omtale krigen i Ukraina som en krig. Det russiske propagandaapparatet kaller dette en spesialoperasjon. Opposisjon er forbudt og Navalny, den russiske opposisjonslederen sitter fengslet. Russiske myndigheter må straffes videre. De europeiske sanksjonspakkene har fungert og de har rammet Russland. EU har stått samlet i reaksjonen mot Russlands invasjon av Ukraina. Det må EU fortsette å gjøre.

Situasjonen på Vest-Balkan blir også stadig mer konfliktfull. Det bør bli fred i regionen og landene bør snu mot vesten og EU, slik at ikke flere folk havner i diktaturer.

Europeisk Ungdom mener at:

- EU må bidra til demokratisk utvikling i Europa og nærområdene.
- EU må stille opp for belarusiske borgere som krever demokrati og frie valg.
- EU må kreve og arbeide for at russiske opposisjonelle løslates.
- Sanksjonene mot Russland og Belarus må videreføres, samt intensivere dem ved behov.
- EU må arbeide for at landene på Vest-Balkan snur mot vesten og blir medlemmer av EU

4.3 Ukraina

Når Russland folkerettsstridig invaderte Ukraina 22. februar, 2022 endret dette den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa drastisk. Vi har gått inn i en periode med usikkerhet. Det er militær opprustning i EU og Europa og vi må i mye større grad

forsyne oss selv med energi. Disse konsekvensene er likevel små sammenlignet med de lidelse det ukrainske folket nå utsettes for. Russland er nådeløse og går også til angrep på sivile.

Tiden der stormakter kunne bestemme andre lands skjebner er over. Invasjonen av Ukraina kom som reaksjon på at det ukrainske folket stadig vendte seg nærmere vesten. Det ukrainske folk ville ha samarbeid med EU og NATO, noe som resulterte i Russlands invasjon. Det kan ikke aksepteres. Suverene stater bestemmer selv hvilke internasjonale samarbeid de ønsker å inngå. Tross invasjonen har Ukraina nå blitt kandidatmedlem til EU.

Når krigen i Ukraina kommer til en slutt må vi aldri akseptere en løsning som innebærer at Ukraina må gi fra seg landområder til Russland. Da får Putin det slik han ville og han lærer at slike folkerettsstridige angrepskriger lønner seg. Vi må også sørge for å hjelpe Ukraina å bygge opp landet sitt. De har lidd store menneskelige og materielle tap. Et samlet EU må sørge for at de så raskt som mulig kan gjenreise seg når det blir mulig.

Europeisk Ungdom mener at:

- Den folkerettsstridige russiske invasjonen av Ukraina må fordømmes.
- Vi må ikke akseptere en løsning på krigen i Ukraina som innebærer suverenitetsavståelse for Ukraina.
- EU må være den største bidragsyteren til gjenoppbyggingen av Ukraina.
- Støtte et ukrainsk EU-medlemskap når landet oppfyller kravene for medlemskap.
- EU må opprettholde og forsterke sine sanksjoner overfor Russland.
- Norge bør følge EUs sanksjoner mot Russland.

5.0 EUs institusjonelle struktur

EU er mer enn en internasjonal organisasjon eller et felles marked. EU er et forpliktende demokratisk samarbeid med en omfattende struktur. Styringen av EU er fordelt mellom syv ulike organ: Parlamentet, Rådet, Kommisjonen, Domstolene,

Sentralbanken, Revisjonsrådet og Det europeiske råd. Maktbalansen mellom disse organene er nøye balansert for sikre at ulike interesser blir ivaretatt og at politikken som føres er forankret i EUs befolkning.

Europeisk Ungdom er i utgangspunktet positive til maktfordelingen innad i EU. Ved å spre makten utover flere organ sikrer man at makt ikke hopper seg opp. Likevel mener vi at EUs institusjonelle struktur har flere svakheter, og må bli gjort enda bedre. På kort sikt kan dette gjøres ved å ta i bruk handlingsrommet innenfor Lisboa traktaten. På lang sikt er det nødvendig med reform av EU-traktatene.

Den lovgivende makten i EU er fordelt mellom Parlamentet, som er direkte valgt av innbyggerne, og Rådet, som består av regjeringsmedlemmer fra hvert medlemsland og skal ivareta nasjonale interesser. For at Parlamentet skal vedta en lov trengs minst halvparten av stemmene. Rådet er mer konsensuspreget, og her stilles det krav om at flertallet må bestå av et visst antall medlemsland og at de representerer en større andel av EUs innbyggere. Dette bidrar til et godt samspill mellom små og store land. Europeisk Ungdom mener at Rådet og Parlamentet skal videreføres, men at Parlamentet må styrkes, blant annet ved å gi Parlamentet rett til å fremme forslag om ny politikk.

Ved framtidige Europavalg bør det innføres transeuropeiske lister som et supplement til de nasjonale listene som fremmes i hvert enkelt medlemsland. Dette vil gjøre det mulig for EUs innbyggere å stemme på alle de europeiske partigruppene, ikke bare de som stiller til valg i eget land. I tillegg vil det gi en bedre indikasjon om hvem som bør lede Kommisjonen ved at toppkandidaten på hver liste regnes som presidentkandidat. En slik ordning vil avløse systemet med spisskandidater, som senest ved valget i 2019 viste seg ikke å fungere. Det vil dessuten sikre legitimitet ved at alle europeere kan stemme på hvem de mener bør lede Europa fremover.

Europeisk Ungdom mener at:

- Den lovgivende makten fortsatt skal deles mellom Rådet og Parlamentet.
- Parlamentet må gis initiativrett til ny lovgivning slik at Parlamentet kan befeste seg som det ledende organet i EUs politikktutvikling.

- EUs innbyggere må få stemme på både nasjonale lister og transeuropeiske lister ved Europavalgene.
- EU bør jobbe for å samlokalisere sine lovgivende institusjoner til Brussel.

6.0 Europeisk forsvarspolitik

Europa må samarbeide tettere om sikkerheten på kontinentet. Nye trusler fra øst gjør at EU-stater er nødt til å ta ansvar for egen sikkerhet og kan derfor ikke lene seg på NATO slik vi har gjort tidligere. Vi ser at sikkerhetsutfordringer også er knyttet til sabotasje, terror og andre trusler som er og kan bli utført av ikke-statlige aktører som leiesoldater.

For å kunne trygge europeisk sikkerhet bør derfor EU også ha egne militære kapasiteter som inkluderer en stående felleseuropeisk hær som kan svare på slike utfordringer. Vi må også sørge for at Europa opprettholder og videreutvikler europeisk forsvarsindustri for å styrke forsyningssikkerheten, og at våpen og utstyr produsert er under demokratisk kontroll.

Europeisk ungdom mener at:

- Vi skal være positive til utviklingen av en EU-hær som hurtig kan reagere på angrep på medlemslands sin suverenitet.
- Vi skal være positive til utviklingen av et felles europeisk forsvarssamarbeid som innebærer stående militærstyrker under EU-kommando.
- EU bør styrke sin forsvarsindustri for å kunne produsere og levere kvalitetsmateriell og utstyr til militære operasjoner.
- EUs medlemsland bør øke sine forsvarsbudsjetter.
- Medlemsland bør stille med kontingent til deltakelse i internasjonale FN operasjoner

7.0 Energikrisen – grønn omstilling

Evnen til å kreve klimakutt og klimatiltak på tvers av landegrensener er en viktig styrke, og EU må fortsette å ta lederrollen i Europas klimaomstilling. EU har over lang tid satt seg ambisiøse klimamål, og satset stort på grønn omstilling. I 2005 ble kvotemarkedet, hvor målet var å begrense antallet CO₂-ekvivalenter i markedet og gradvis senke antallet. Hensikten var å sette en høy pris for store utslipp, og at de mest kostnadseffektive klimakuttene ville gjennomføres først. Systemet innebærer kun 40% av EUs utslipp, og hadde en utfordring med overskudd av kvoter og lave priser etter finanskrisa, men EU har gjort endringer i systemet underveis. Prisene har vært mye høyere de siste par årene, og er fortsatt noe økende. Europeisk Ungdom ser på kvotesystemet som et nødvendig verktøy i klimaomstillinga.

Etter energikrisen som har pågått i Europa de siste årene, har EU satset videre på fornybar energi. Kjernekraft har svært lav arealbruk og klimagassutslipp per energienhet produsert, og leverer også i stor grad stabil effekt, noe som er stadig viktigere når en større andel av energiproduksjonen kommer fra uforutsigbare kilder som vind- og solkraft. Europeisk Ungdom mener at kjernekraft bør være en del av energimiksen i Europa også i fremtiden, og at EU skal satse på dette.

Energikrisen har også hatt alvorlige sosiale konsekvenser for befolkningen i Europa, med de høye utgiftene for husholdninger og bedrifter. Det er viktig at omstillingen som nå skjer vekk fra fossile energikilder og over til fornybar energi skjer på en måte som sikrer befolkningen trygg tilgang på energi til sine primærbehov. På lang sikt er det viktig å bli mer selvforsynt med energi slik at man unngår avhengighet og sårbarhet overfor andre land, og spesielt autoritære regimer som står for mye produksjon av fossil energi i dag.

Europeisk Ungdom mener at:

- EU må satse mer på kjernekraft.
- EU må bruke mer ressurser på å utrede og forske på grunnstoffet thorium.
- Være negative til utfasing av kjernekraft i EU og Europa.
- EU og Europa må bli selvforsynt med energi, av sikkerhetspolitiske og sosialpolitiske årsaker.

- Overgangen til selvforsyning og fornybar energi må skje raskt og på en sosialt rettferdig måte som ivaretar sikker tilgang til energi for befolkningen.
- EUs kvotesystem er et viktig verktøy for å få ned utslippene, og at Norge må delta fullt ut i kvotemarkedet.
- Det er i norske interesser med energiutveksling på tvers av landegrensene.
- Det er positivt at EU innfører CBAM (karbongrensejusteringsmekanismen), og at Norge bør innføre dette sammen med EU.
- EU må utvikle en god, felles infrastruktur rundt hydrogen som tilrettelegger for bruken av hydrogen som drivstoff
- Norge snarest må implementere EUs ren energi-pakke og delta fullt ut i EUs energisamarbeid

8.0 EUs rolle i verden

De seneste årene har verden blitt mer polarisert og uforutsigbar. Autoritære og populistiske krefter vinner fram på bekostning av frihet, demokrati og menneskerettigheter. Denne tendensen ser vi over hele verden, for eksempel i Russland, Tyrkia, India, Filippinene, USA og Brasil. I Kina begår myndighetene grov diskriminering mot uighurene og andre minoriteter, samt nekter egne innbyggere frihet og grunnleggende rettigheter.

Vår tids utfordringer krever forpliktende internasjonalt samarbeid. Da trenger vi EU783 fellesskapet mer enn noen gang. Det er mange utfordringer Norge ikke kan løse alene, men bare sammen med Europa. Når vi står sammen med Europa utgjør vi en stor maktblokk som kan få til reell framgang. EU er verdens største handelspartner og bistandsyter, og den europeiske økonomien er på størrelse med den amerikanske. Dette gjør EU til en viktig global aktør.

For å løse vår tids klimautfordringer, handelskriger og sikkerhetsutfordringer er det viktig at EU tar ansvar og opptreter som en sterk, stabil og tillitsvekkende samarbeidspartner. EU må bruke sin makt til å gjøre verden friere, tryggere, grønnere og mer rettferdig. I tillegg må EU bidra til et ordnet og regelbasert internasjonalt samarbeid med sterke institusjoner som FN, AU, WTO og WHO.

Når EU opptrer globalt er det viktig at EU bærer med seg og promoterer sine egne grunnverdier. Her kan og må EU gjøre mer. For eksempel innebærer grunnverdien om respekt for menneskerettighetene at EU stiller krav til dette ved handel med autoritære regimer. EU er en global stormakt og har derfor mer enn bare et internt ansvar for å bygge sterke forenlige verdier.

Europeisk Ungdom mener at:

- EU må spille en mer fremtredende rolle globalt.
- EU må vise globalt lederskap for å løse klimakrisa.
- EU må befeste seg som verdens humanitære stormakt.
- EU må være en garantist for sterke internasjonale institusjoner.
- EUs utenrikspolitiske samarbeid vil styrkes ved å fjerne kravet om enstemmighet.
- EU må fordømme Kinas folkemord på uigurene og reagere på de konstante menneskerettsbruddene i landet.
- EU bør være en forkjemper for rettferdig handel i verden.
- EU må ta en lederrolle og samarbeide med andre land og organisasjoner for å bedre beredskapen i møte med globale utfordringer som pandemi, humanitære kriser, naturkatastrofer, samt beskytte europeiske interesser.
- EU burde fortsette og videreutvikle sitt samarbeid med AU med sikte på å løse gjensidige problemer og fremme demokrati og menneskerettigheter.